

ชื่อสมุนไพร ไพล

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber montanum*

(J.Koenig) Link ex Dietr.

ชื่อสามัญ Phlai Cassumunar ginger Bengal root

ชื่อท้องถิ่น ปูเลย ปุลอย (ภาคเหนือ), มั่นสะล่าง (เงี้ยว แม่ฮ่องสอน), ว่านไฟ ไพลเหลือง (ภาคกลาง), ไพล (ยะลา)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก สูงประมาณ 1 – 1.5 เมตร มีลำต้นใต้ดินลักษณะเป็นเหง้ามีขนาดใหญ่ และเป็นข้อ เปลือกมีสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในหัวสีเหลืองแกมเขียว ทางเหนือหรือลำต้นเทียมขึ้นเป็นกอ ประกอบด้วยกาบหรือโคนใบหุ้มซ้อนกันอยู่ เหง้าไพลสดฉ่ำน้ำ รสฝาด เอียด ร้อนซ่า มีกลิ่นหอมเฉพาะ ส่วนเหง้าไพลแก่สดและแห้งจะมีรสเผ็ดเล็กน้อย

ใบ ใบเดี่ยว ออกใบเรียงสลับระนาบเดียว กว้างประมาณ 3.5-5.5 เซนติเมตรและยาวประมาณ 18-35 เซนติเมตร ลักษณะใบรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน แผ่นใบบาง เนื้อในละเอียดสีเขียว โคนก้านใบแผ่ออกมีหูใบ

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบช่อเชิงลด ทางช่อดอกออกจากเหง้าใต้ดิน รูปเห็ดหรือรูปกระบองโบราณ มีใบประดับสีม่วงซ้อนกันแน่น รูปโค้งห่อรองรับเป็นกาบปิดแน่น และจะขยายเปิดออกรูปให้เห็นดอกในภายหลัง กลีบดอกมีสีนวล ออกดอกระหว่างกลีบของใบประดับ

ผล ผลแห้งแตก รูปทรงกลม มีเมล็ดกลมแข็งขนาดเล็กอยู่ภายใน เปลือกเมล็ดสีน้ำตาลแกมเหลือง ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด แง่ง หรือเหง้า แต่โดยทั่วไปแล้วจะใช้ส่วนของเหง้าเป็นท่อนพันธุ์ในการเพาะปลูก พรรณไม้ชนิดนี้มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเอเชียแถบประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ปลูกกันมากในจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ปราชินบุรี และสระแก้ว

การนำไปใช้ประโยชน์

น้ำมันจากหัวไพลผสมกับแอลกอฮอล์นำมาใช้ทาผิวสามารถช่วยกันยุง ช่วยไล่แมลง ช้ำแมลง และสามารถนำมาทำเป็น ครีมไพล น้ำมันไพล ไพลผง ไพลขัดผิว ไพลทาหน้าได้

สรรพคุณทางยา

1. ช่วยทำให้ประจำเดือนมาปกติ
2. แก้ฟกช้ำ เคล็ดบวม เคล็ดขัดยอก ข้อเท้าแพลง รักษาโรคเหน็บชา
3. ขับลมในลำไส้ แก้ปวดท้อง บิดเป็นมูกเลือด
4. แก้จุกเสียด แก้ปวดท้อง ท้องอืดท้องเฟ้อ ท้องผูก บิดเป็นมูกเลือด
5. ช่วยสมานแผล สมานลำไส้ แก้อาเจียน
6. แก้อาเจียน

7. แก้ปวดฟัน
8. เป็นยารักษาหืด
9. แก้โรคผิวหนัง แก้ฝี ดูดหนอง สมานแผล

เอกสารอ้างอิง

คณะเภสัชศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2565). ข้อมูลพืชสมุนไพร. สืบค้น 16 มีนาคม 2565, จาก

https://pharmacy.su.ac.th/herbmed/herb/text/herb_detail.php?herbID=163

เมตไทย. (2563) ไซล. สืบค้น 30 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/ไซล/>